COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 7.3.2018
COM(2018) 120 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ ȘI EUROGRUP

Semestrul european 2018: Evaluarea progreselor înregistrate cu privire la reformele structurale, prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice și rezultatele bilanțurilor aprofundate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1176/2011

{SWD(2018) 200-226}

1. INTRODUCERE

Economia europeană înregistrează cea mai mare creștere din ultimul deceniu. Rata anuală de creștere a PIB-ului a atins anul trecut nivelul maxim din ultimii zece ani. Investițiile se relansează, iar perspectiva economică pozitivă include rezultate mai bune în domeniul pieței muncii și în domeniul social. Ocuparea forței de muncă se află, de asemenea, la un nivel record: 236,3 milioane de persoane au în prezent un loc de muncă în UE. Rata șomajului a scăzut aproape la nivelul dinaintea crizei. Situația în continuă îmbunătățire de pe piața muncii determină, în perspectivă, creșterea veniturilor. Starea finanțelor publice continuă, la rândul său, să se amelioreze, iar în condițiile unei creșteri de 2,4 % în termeni reali în 2017, economia UE și zona euro depășesc așteptările anterioare și participă pe deplin la creșterea economică solidă înregistrată la nivel mondial.

Această dinamică pare să se mențină, având în vedere știrile pozitive privind percepția generală asupra economiei și cererea internă[1]. Se preconizează că, în 2018, PIB-ul zonei euro și al UE va crește cu 2,3 %, iar în 2019 cu numai circa 2,0 %. Există totuși și o serie de riscuri, în special din partea piețelor financiare ca urmare a evaluărilor ridicate ale activelor care ar putea fi vulnerabile la condiții financiare mai puțin prielnice. Rămân, de asemenea, riscuri legate de rezultatul negocierilor privind retragerea Regatului Unit, precum și tensiuni geopolitice și tranziția către politici orientate mai mult spre interior.

Condițiile favorabile au creat ocazia de a consolida și mai mult elementele de bază ale economiilor europene. În același timp, riscurile rămase ne readuc în atenție faptul că trebuie să facem acest lucru, continuându-ne eforturile de a depăși principalele consecințe ale crizei. În unele țări membre, gradul de îndatorare al întreprinderilor, al gospodăriilor și al statelor este în continuare ridicat. În plus, expansiunea economică a fost inegală între statele membre și în cadrul acestora și va fi nevoie de timp pentru ca aceasta să fie resimțită peste tot în Europa. 18 milioane de persoane se află încă în căutarea unui loc de muncă, iar rata șomajului în rândul tinerilor și rata șomajului de lungă durată sunt în continuare ridicate în unele țări. Venitul disponibil al gospodăriilor nu depășește încă nivelurile dinaintea crizei în toate statele membre. Procentul de persoane expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială abia a revenit la nivelurile dinaintea crizei. Procesul de convergență economică și socială a reînceput, dar deficiențele structurale ale anumitor țări le frânează potențialul de creștere și capacitatea de a face față unor șocuri viitoare. În același timp, schimbările tehnologice determină economiile să integreze inovarea, asigurându-se totodată că societățile rămân cât mai favorabile incluziunii. Este momentul să se continue reformele necesare pentru a face economiile europene mai reziliente și a genera o creștere mai favorabilă incluziunii.

Cu un accent constant pe „triunghiul virtuos" format din investiții, reforme structurale și politici fiscal-bugetare responsabile, semestrul european continuă să orienteze statele membre în vederea aplicării reformelor necesare. Aceste orientări economice sunt oferite statelor membre în cadrul Analizei anuale a creșterii pentru 2018, în concordanță cu discursul președintelui Juncker privind starea Uniunii în 2018. Recomandarea privind politica economică a zonei euro în 2018[2] subliniază necesitatea unor reforme care să promoveze crearea de locuri de muncă de calitate, echitatea socială, reechilibrarea și convergența, creșterea investițiilor, calitatea finanțelor publice, finalizarea uniunii bancare și a uniunii

[1] A se vedea Previziunile economice europene – iarna anului 2018.

[2] Recomandarea privind zona euro a fost adoptată de Consiliu la 23 ianuarie 2018. Aceasta conține orientări generale privind principalele provocări economice și financiare pentru zona euro și statele sale membre, direcționând astfel procesul care duce la emiterea de recomandări specifice adresate fiecărui stat membru al zonei euro.

pieţelor de capital, precum şi aprofundarea uniunii economice şi monetare. În recomandare se solicită, de asemenea, combaterea planificării fiscale agresive şi se face apel la toate statele membre să acorde prioritate reformelor care sporesc productivitatea şi potenţialul de creştere, îmbunătăţesc mediul instituţional şi mediul de afaceri, elimină blocajele din calea investiţiilor, stimulează inovarea, sprijină crearea de locuri de muncă de calitate şi reduc inegalităţile. Statele membre cu deficite de cont curent sau cu datorii externe ridicate ar trebui, în plus, să limiteze creşterea costului unitar al muncii şi să îşi amelioreze competitivitatea, în timp ce statele membre cu excedente mari de cont curent ar trebui, de asemenea, să creeze condiţii prin care să se promoveze creşterea salariilor, respectând rolul partenerilor sociali, şi să se stimuleze investiţiile pentru a sprijini cererea internă şi potenţialul de creştere.

Semestrul european a fost îmbogăţit în acest an prin integrarea Pilonului european al drepturilor sociale. Pilonul a fost proclamat de Parlamentul European, Consiliu şi Comisie în noiembrie 2017, cu ocazia Summitului social pentru creştere şi locuri de muncă echitabile de la Göteborg. Unul dintre mesajele principale desprinse din Analiza anuală a creşterii pentru 2018 este necesitatea de a pune în aplicare pilonul pentru un proces reînnoit de convergenţă către condiţii de muncă şi de trai mai bune în întreaga UE. Sunt astfel necesare pieţe ale muncii echitabile şi funcţionale, precum şi sisteme de educaţie şi formare moderne în care oamenii să poată dobândi competenţele cerute pe piaţa muncii. Acestea ar trebui să fie sprijinite de sisteme viabile şi adecvate de protecţie socială. Rapoartele de ţară publicate astăzi analizează modul în care statele membre pot realiza cele trei dimensiuni ale pilonului: egalitate de şanse şi acces la piaţa muncii, condiţii de muncă echitabile, protecţie socială şi incluziune socială. Printre aspectele care suscită preocupări în unele state membre se numără furnizarea de competenţe adecvate, diferenţele persistente între rata de ocupare a femeilor şi a bărbaţilor, segmentarea ridicată a pieţei muncii şi riscul de sărăcie a persoanelor încadrate în muncă, impactul scăzut al transferurilor sociale asupra reducerii sărăciei, creşterea salarială lentă şi dialogul social ineficace. Pentru a analiza rezultatele statelor membre dintr-o perspectivă comparativă, rapoartele de ţară se bazează, de asemenea, pe exerciţii de evaluare comparativă a indemnizaţiilor de şomaj, a politicilor active de pe piaţa muncii şi a veniturilor minime.

Rapoartele de ţară publicate astăzi vor sta la baza recomandărilor pe care Comisia le va adresa fiecărei ţări în această primăvară. Cele 27 de rapoarte de ţară[3] analizează evoluţiile economice şi sociale, provocările cu care se confruntă statele membre şi oportunităţile de care beneficiază acestea. În cadrul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice s-au efectuat mai multe bilanţuri aprofundate ca urmare a Raportului privind mecanismul de alertă pentru 2018, iar concluziile acestora fac parte integrantă din rapoartele referitoare la Bulgaria, Croaţia, Cipru, Franţa, Germania, Irlanda, Italia, Portugalia, Slovenia, Spania, Suedia şi Ţările de Jos. Rapoartele de ţară trec în revistă, de asemenea, progresele înregistrate de statele membre în ceea ce priveşte punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei ţări în ultimii ani, adoptând o perspectivă multianuală, la fel cum se procedează în cazul ciclului semestrului european pentru a se ţine seama de timpul necesar punerii în aplicare integrale a reformelor critice. În cele din urmă, dar nu mai puţin important, rapoartele de ţară analizează progresele înregistrate în direcţia îndeplinirii obiectivelor Strategiei Europa 2020.

[3] Pentru Grecia nu s-a elaborat niciun raport de ţară, deoarece acest stat face obiectul unui program de sprijin pentru stabilitate instituit în cadrul Mecanismului european de stabilitate.

2. PROGRESELE ÎNREGISTRATE CU PRIVIRE LA RECOMANDĂRILE SPECIFICE FIECĂREI ȚĂRI

Statele membre continuă să facă progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu în cadrul semestrului european. În general, punerea în aplicare a reformelor s-a îmbunătățit ușor în comparație cu bilanțul efectuat în mai 2017[4]. Acest lucru este încurajator și arată că s-au efectuat reforme importante, însă, uneori, durează mai mult să fie puse în aplicare decât se anticipase. De la lansarea semestrului european în 2011, statele membre au înregistrat cel puțin „unele progrese" în cazul a peste două treimi dintre recomandări.

Punerea în aplicare a reformelor a fost solidă în anumite domenii esențiale. De la lansarea semestrului european în 2011, statele membre au făcut cele mai mari progrese în domeniul serviciilor financiare, al politicii fiscal-bugetare și al guvernanței fiscal-bugetare. Acestea continuă să reflecte prioritatea acordată măsurilor de stabilizare a finanțelor publice și a sectorului financiar ca urmare a crizei economice și financiare. De asemenea, s-au realizat progrese importante în ceea ce privește accesul la finanțare, legislația privind protecția locurilor de muncă și cadrele normative pentru contractele de muncă. În domenii precum extinderea bazelor de impozitare sau transporturile, progresele au fost însă mai modeste. În multe state membre, progresele privind abordarea provocărilor importante legate de sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice sunt lente, inclusiv în cazul pensiilor. Reformele în materie de reglementare au îmbunătățit mediul de afaceri, mai ales în statele membre în care erau cel mai necesare. Aceste reforme au redus barierele administrative din calea înființării de noi întreprinderi. Totuși, inițiativele antreprenoriale rămân la un nivel scăzut în multe state membre. Accesul IMM-urilor la credite și împrumuturi bancare s-a îmbunătățit, dar capitalul de risc este încă insuficient în multe părți ale Uniunii. De asemenea, se constată progrese semnificative și în domeniul achizițiilor publice. Din păcate, ritmul reformelor de pe piețele serviciilor este lent, în special în ceea ce privește serviciile pentru întreprinderi, construcțiile și serviciile imobiliare.

Statele membre fac progrese în direcția îndeplinirii obiectivelor pe care le-au stabilit în urmă cu opt ani în cadrul Strategiei Europa 2020[5]. În ansamblu, UE se apropie de îndeplinirea obiectivelor în materie de educație, energie, combaterea schimbărilor climatice și ocuparea forței de muncă. 14 state membre și-au atins deja obiectivele naționale de reducere a ratelor de părăsire timpurie a școlii și de creștere a proporției de absolvenți ai învățământului terțiar în rândul populației. 11 state membre și-au atins obiectivele privind energia din surse regenerabile. Dacă se menține tendința actuală, obiectivul UE ca 75 % din populație să aibă un loc de muncă în 2020 va fi atins, iar șapte state membre și-au îndeplinit deja obiectivele naționale în această privință. Dat fiind impactul grav al crizei asupra ocupării forței de muncă, aceasta este o realizare remarcabilă. Totuși, numărul de persoane expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială a atins un nivel maxim în 2012, iar de atunci a scăzut la niveluri apropiate de cele dinaintea crizei. Prin urmare, probabil că obiectivul de a scoate 20 de

[4] Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Banca Centrală Europeană, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor și Banca Europeană de Investiții intitulată „Semestrul european 2017: recomandări specifice fiecărei țări", COM(2017) 500 final.

[5] Printre aceste obiective se numără creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la 75 %, creșterea investițiilor în C&D la 3 % din PIB, reducerea cu 20 % a emisiilor de gaze cu efect de seră, creșterea cu 20 % a ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final de energie și creșterea cu 20 % a eficienței energetice, reducerea ratei de părăsire timpurie a școlii la mai puțin de 10 %, creșterea la 40 % a proporției absolvenților de învățământ terțiar în rândul populației cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani și reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului de persoane expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială.

milioane de oameni din sărăcie nu va putea fi atins în 2020. În mod similar, și obiectivul de a investi 3 % din PIB în cercetare și dezvoltare (C&D) este departe de a fi atins și ar trebui depuse toate eforturile posibile pentru ca acesta să fie îndeplinit la timp[6]. În apendicele 2 se prezintă o imagine de ansamblu a progreselor înregistrate în direcția îndeplinirii obiectivelor Strategiei Europa 2020.

UE dispune de o serie de instrumente pentru a sprijini statele membre să își pună în aplicare reformele. Programul de sprijin pentru reforme structurale (PSRS) oferă asistență tehnică directă tuturor statelor membre, la cererea acestora, pentru elaborarea și punerea în aplicare a reformelor, în special în urma recomandărilor emise în cadrul semestrului european[7]. Bugetul UE, inclusiv prin intermediul fondurilor structurale și de investiții europene, se dovedește a fi un instrument puternic de sprijinire a investițiilor în coeziune, educație și formare, conectivitate (infrastructura de transporturi, energetică și digitală – inclusiv în contextul Mecanismului pentru interconectarea Europei), inovare, mediu și măsuri de susținere a IMM-urilor. Aceste fonduri au avut o contribuție esențială și la îmbunătățirea mediului de investiții prin intermediul condiționalităților *ex ante*. În 2017, Comisia a finalizat evaluarea îndeplinirii acestora; foarte puținele cazuri de neîndeplinire sunt monitorizate. Fondul european pentru investiții strategice (FEIS) joacă un rol important în catalizarea investițiilor private, arătând modul în care bugetul UE poate răspunde rapid la provocări și poate crea efecte de pârghie considerabile[8].

În cadrul pachetului referitor la aprofundarea uniunii economice și monetare a Europei, prezentat la 6 decembrie 2017, Comisia Europeană a propus un instrument de realizare a reformelor pentru a consolida și mai mult sprijinirea reformelor naționale după 2020. [9] Comisia a propus, de asemenea, o etapă-pilot până în 2020 și intenționează să prezinte idei mai detaliate privind acest nou instrument în cadrul propunerilor sale legate de cadrul financiar multianual post-2020.

3. ABORDAREA DEZECHILIBRELOR MACROECONOMICE

Procedura privind dezechilibrele macroeconomice are drept scop prevenirea apariției unor dezechilibre macroeconomice potențial dăunătoare și, în cazul în care astfel de dezechilibre au fost identificate, asigurarea faptului că statele membre în cauză iau măsurile adecvate pentru a le corecta. Dezechilibrele macroeconomice dăunătoare pot afecta stabilitatea economică a unui stat membru, a zonei euro sau a UE în ansamblu. De aceea, corectarea lor eficace și în timp util este atât de importantă. Bilanțurile aprofundate cuprind o analiză cuprinzătoare a dezechilibrelor cu care se confruntă statele membre, permițând identificarea vulnerabilităților rămase și, în contextul mai amplu al semestrului european, identificarea lacunelor persistente în materie de politici.

---

[6] Anul de referință pentru date este 2016.

[7] Cererea de asistență tehnică din partea Programului de sprijin pentru reforme structurale a depășit cu mult mijloacele disponibile pentru 2017 și 2018. În cadrul PSRS 2017, peste zece state membre au fost selectate să primească sprijin pentru un număr de peste 150 de proiecte. Astăzi s-a adoptat o decizie de finanțare pentru PSRS 2018, în temeiul căreia Serviciul de sprijin pentru reforme structurale va oferi asistență unui număr de peste douăzeci de state membre prin intermediul a peste 140 de proiecte care susțin punerea în aplicare a unor reforme relevante pentru semestrul european sau pentru alte inițiative politice la nivelul Uniunii, cum ar fi Strategia privind piața unică, Strategia privind piața unică digitală, uniunea energetică, uniunea piețelor de capital și Pilonul european al drepturilor sociale.

8 În februarie 2018, Fondul european pentru investiții strategice generase investiții totale în valoare de 264,3 miliarde EUR.

[9] Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu și Banca Centrală Europeană intitulată „Noi instrumente bugetare pentru o zonă euro stabilă în cadrul Uniunii”, COM(2017) 822.

În Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2018 s-a constatat că dezechilibrele macroeconomice din 12 state membre impun un bilanț aprofundat. În 2017, în contextul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice, s-a considerat că toate aceste țări se confruntă cu dezechilibre sau cu dezechilibre excesive. Această clasificare a fost susținută de Consiliu în concluziile sale referitoare la Raportul privind mecanismul de alertă[10]. Ca în fiecare an, rapoartele de țară analizează evoluțiile macroeconomice, corectarea dezechilibrelor și progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor de politică relevante[11], ținând seama și de implicațiile transfrontaliere.

Reformele structurale puse în aplicare în temeiul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice au pregătit terenul pentru reechilibrarea realizată până acum, iar dinamica economică favorabilă înregistrată în prezent ar trebui folosită pentru a le continua cu fermitate. Redresarea poate contribui la eliminarea dezechilibrelor într-un mod durabil doar prin continuarea reformelor menite să sprijine competitivitatea, reziliența și sporirea potențialului de creștere economică. Având în vedere condițiile ciclice pozitive, toate statele membre ar trebui să acorde prioritate reformelor care le sporesc potențialul de creștere, îmbunătățesc mediul instituțional și mediul de afaceri, elimină blocajele din sectorul investițiilor, sprijină crearea de locuri de muncă de calitate și reduc inegalitățile.

3.1. Reechilibrarea în UE și în zona euro

Corectarea dezechilibrelor macroeconomice continuă, fiind sprijinită de reforme și de creșterea economică. Cu toate acestea, persistă o serie de vulnerabilități și apar noi riscuri. Progresele înregistrate în ceea ce privește corectarea dezechilibrelor externe au fost inegale: deficitele mari de cont curent au fost corectate, dar persistă excedente importante de cont curent. Dezechilibrele legate de stocuri – în special nivelurile datoriei private și ale celei publice – sunt în curs de ajustare, favorizate de creșterea nominală, dar progresele sunt inegale. Stocurile pasivelor externe nete rămân ridicate în mai multe țări. Având în vedere că dezechilibrele interne și externe legate de stocuri se ajustează lent, în pofida îmbunătățirilor recente ale fluxurilor, dezechilibrele în cauză rămân o sursă de riscuri în multe state membre. Există semne ale unei posibile supraîncălziri a prețurilor locuințelor, în special în țările în care nu se constată dezechilibre în prezent.

Excedentul de cont curent aferent zonei euro în ansamblu a crescut considerabil în ultimii ani. Contul curent aferent zonei euro s-a stabilizat și se preconizează că va rămâne în jur de 3 % din PIB până în 2019. Acest excedent ridicat reflectă deficiențe ale cererii agregate, inclusiv o creștere salarială lentă, asociate cu o producție economică sub potențial începând din 2009. Se estimează că deviația PIB-ului pentru zona euro va deveni pozitivă în 2018, dar încetinirea economică de la nivelul întregii zone euro a menținut inflația sub ținta vizată de autoritățile monetare, ceea ce reflectă și creșterea modestă a salariilor, deși piețele muncii au devenit mai rigide. Evoluția excedentului de cont curent al zonei euro este legată și de dinamica exporturilor sale, bazându-se pe competitivitatea producătorilor europeni și pe cererea mondială ridicată de bunuri și servicii europene.

Gradul de îndatorare privată este în curs de reducere, într-un ritm inegal. Nivelul constant ridicat al datoriei private din mai multe țări, adesea agravat de o datorie publică ridicată, limitează investițiile și reduce posibilitatea de a face față unor eventuale șocuri.

[10] Concluziile 5542/18 ale Consiliului din 23 ianuarie 2018.

[11] La articolul 2 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, dezechilibrele sunt definite drept „orice tendință ce are ca rezultat evoluții macroeconomice care au sau pot avea efecte negative asupra bunei funcționări a economiei unui stat membru, a uniunii economice și monetare sau a Uniunii în ansamblu”.

Reducerile ponderii datoriei în PIB, inclusiv ale ponderii datoriei publice, sunt favorizate din ce în ce mai mult de creșterea nominală mai ridicată, iar gospodăriile și societățile nefinanciare contractează din ce în ce mai multe împrumuturi. Scăderea gradului de îndatorare a fost mai rapidă în cazul întreprinderilor decât în cazul gospodăriilor în majoritatea statelor membre. Unele dintre țările cu o datorie ridicată își reduc pasivele mai lent decât țările cu o datorie mai scăzută. Mai mult, în majoritatea țărilor cu o datorie ridicată, datoria publică a început abia recent să scadă.

Situația din sectorul bancar s-a îmbunătățit semnificativ, dar se confruntă în continuare cu provocări. În ultimul timp, majoritatea statelor membre au înregistrat îmbunătățiri notabile ale ratelor de adecvare a capitalului, iar stocurile de credite neperformante s-au redus, de asemenea, în mod considerabil[12]. Profitabilitatea și valoarea de piață a băncilor au crescut la rândul lor în majoritatea statelor membre, împreună cu fluxurile de creditare. În unele țări, însă, stocurile de credite neperformante rămân ridicate și reduc capacitatea băncilor de a acorda împrumuturi, în timp ce profitabilitatea scăzută frânează eforturile privind constituirea de provizioane și generarea internă de capital, restrângând și oportunitățile de atragere a capitalului de pe piață.

Prețurile locuințelor sunt în creștere în majoritatea statelor membre; prin urmare, trebuie să se monitorizeze riscurile unei posibile supraîncălziri. Evaluările se situează sub nivelurile de vârf anterioare înregistrate după ajustarea descendentă în urma crizei, dar în unele cazuri indicatorii evidențiază o supraevaluare. Există semne ale unei posibile supraîncălziri și dinamica prețurilor se accelerează într-un număr tot mai mare de țări, inclusiv în țări în care nu se constată dezechilibre, unde aceste riscuri nu constituie motive de îngrijorare imediată. În plus, impactul social al creșterii prețurilor locuințelor reprezintă o sursă de preocupare în unele țări, evidențiind nevoia de investiții în locuințe sociale adecvate și de alte tipuri de ajutoare pentru locuințe.

Rata de ocupare a forței de muncă continuă să crească într-un ritm constant în Europa, deși în unele state membre persistă vulnerabilități. Piețele muncii au continuat să se îmbunătățească. Deși în scădere generală, rata șomajului rămâne ridicată în unele țări, mai ales în rândul tinerilor și al șomerilor de lungă durată. Subutilizarea forței de muncă este în scădere, dar rămâne semnificativă chiar și în țările în care rata șomajului este scăzută. Evoluțiile salariale sunt în continuare moderate în cele mai multe țări și sectoare. Riscurile de sărăcie sunt în general în scădere, dar în unele țări rămân ridicate.

3.2. Punerea în aplicare a procedurii privind dezechilibrele macroeconomice

În cadrul unei monitorizări specifice, Comisia a analizat evoluțiile economice și măsurile de politică luate de toate țările care prezintă dezechilibre sau dezechilibre excesive. Consiliul a susținut concluziile rapoartelor de monitorizare specifică. Sfera și formatul bilanțurilor aprofundate, precum și clasificarea dezechilibrelor din cadrul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice au rămas stabile.

Numărul de state membre în cazul cărora s-au identificat dezechilibre sau dezechilibre excesive este în scădere. În 2017, în șase state membre s-au identificat dezechilibre, iar în alte șase, dezechilibre excesive. Aceste 12 state membre au făcut obiectul unei analize

[12] A se vedea Comunicarea Comisiei intitulată „Primul raport privind progresele înregistrate cu privire la reducerea creditelor neperformante în Europa”, COM(2018) 37 final. Volumul total al creditelor neperformante din întreaga UE se situează în continuare la nivelul de 950 de miliarde EUR, valoare evident superioară nivelurilor dinaintea crizei. Acest volum este însă în scădere constantă, iar rata medie a creditelor neperformante a scăzut cu o treime față de 2014.

detaliate și în 2018. În cursul bilanțurilor aprofundate s-a constatat că un stat membru nu prezintă dezechilibre, opt state membre prezintă dezechilibre, iar trei state membre prezintă dezechilibre excesive. Apendicele 3 conține o sinteză a constatărilor bilanțurilor aprofundate pentru fiecare stat membru[13].

Tabelul 1: Rezultatul bilanțurilor aprofundate aferente perioadei 2017-2018

	Rezultatul BA 2017	Rezultatul BA 2018
Niciun dezechilibru	FI	SI
Dezechilibre	DE, IE, ES, NL, SI, SE	BG, DE, IE, ES, FR, NL, PT, SE
Dezechilibre excesive	BG, FR, HR, IT, PT, CY	CY, HR, IT

Conform bilanțurilor aprofundate, riscurile sunt în scădere în mai multe țări, ceea ce implică o revizuire a clasificării lor în cadrul PDM.

- În cazul **Sloveniei**, care a prezentat dezechilibre în 2017, nu se constată ***niciun dezechilibru***. Riscurile la adresa stabilității au scăzut la niveluri mai reduse, iar progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor de politică în ultimii ani sunt satisfăcătoare în ansamblu și urmează această tendință pozitivă.
- În cazul **Franței**, care a prezentat dezechilibre excesive în 2017, se constată ***dezechilibre***. Evoluțiile economice și măsurile consolidate de politică au contribuit la corectarea treptată a problemelor existente, ducând la revizuirea clasificării într-o categorie de risc mai redus.
- În cazul **Bulgariei**, care a prezentat dezechilibre excesive în 2017, se constată ***dezechilibre***, pe fondul unor măsuri de politică și al unui context macroeconomic favorabil care diminuează dezechilibrele, mai ales pe partea externă. Sunt necesare însă eforturi susținute pentru a realiza corectarea durabilă a dezechilibrelor. În contextul monitorizării specifice, Comisia va urmări îndeaproape angajamentele în materie de politici, în special următorul Program național de reformă (PNR), precum și evoluția dezechilibrelor.
- În cazul **Portugaliei**, care a prezentat dezechilibre excesive în 2017, se constată ***dezechilibre***, pe fondul unor măsuri de politică și al unor condiții macroeconomice și financiare favorabile care reduc riscurile în ceea ce privește datoria sectorului public, datoria sectorului privat, precum și datoria externă. Rata șomajului în special a scăzut considerabil și se situează în prezent la nivelul dinaintea crizei. Sunt necesare însă eforturi susținute pentru a realiza corectarea durabilă a dezechilibrelor. În contextul monitorizării specifice, Comisia va urmări îndeaproape angajamentele în materie de politici, în special următorul Program național de reformă (PNR), precum și evoluția dezechilibrelor.

În restul țărilor a căror situație este analizată în bilanțurile aprofundate, evoluțiile sunt în general favorabile.

[13] În cazul Greciei, supravegherea dezechilibrelor și monitorizarea măsurilor de corecție s-au desfășurat în contextul programului de sprijin pentru stabilitate instituit în cadrul MES.

- Ca și în 2017, Germania, Irlanda, Spania, Țările de Jos și Suedia prezintă ***dezechilibre***. În urma analizării situației din aceste țări, se constată că în **Irlanda** și în **Spania** există un context macroeconomic favorabil care contribuie la reducerea dezechilibrelor legate de stocuri, deși progresele recente în materie de politici sunt modeste și inegale în Spania. În **Țările de Jos**, autoritățile au exprimat angajamente ferme de remediere a dezechilibrelor, dar acestea trebuie să fie puse în aplicare. Progresele în vederea corectării dezechilibrelor sunt limitate în **Germania**, unde investițiile private și publice, deși în creștere, se pot dezvolta și mai mult. Progresele sunt limitate și în **Suedia**, în pofida primelor semne ale unei potențiale stagnări a creșterii prețurilor locuințelor.
- Ca și în 2017, Ciprul, Croația și Italia prezintă ***dezechilibre excesive***. În **Croația** și **Italia**, dezechilibrele sunt în curs de reducere, datorită unei combinații de reforme, condiții economice favorabile și reducerea riscurilor din sectorul bancar. Cu toate acestea, politicile trebuie să fie puse în aplicare cu mai multă fermitate, mai ales în Croația. În **Cipru** nu se înregistrează nicio îmbunătățire concretă, și aici punerea în aplicare a politicilor fiind destul de limitată.

4. POLITICILE STATELOR MEMBRE

Situația economică actuală reflectă beneficiile reformelor întreprinse în ultimii ani și oferă ocazia de a efectua alte reforme necesare. Beneficiile reformelor structurale realizate în statele membre în ultimii ani sunt resimțite peste tot în Europa. Amploarea acestor beneficii – în ceea ce privește reducerea șomajului, creșterea veniturilor și o convergență relansată – reflectă diferențele legate de acțiunile recente de reformă. Impulsionarea în continuare a reformării economiilor, a administrațiilor publice și a sistemelor de protecție socială ar contribui la îmbunătățirea rezilienței economiilor și societăților din Europa și ar crește capacitatea de a rezista în viitor la șocuri de natură macroeconomică. Adaptarea la schimbările structurale în curs ar contribui la reducerea diferențelor în materie de productivitate și ar îmbunătăți rezultatele în domeniul social. Reformele vor ajuta, de asemenea, economiile noastre să susțină expansiunea actuală prin eliminarea constrângerilor la nivel de ofertă. Previziunile economice favorabile nu înseamnă că trebuie să ne complăcem în situația actuală.

S-ar putea să treacă ceva timp înainte ca efectele benefice ale reformelor să fie resimțite pe deplin, dar experiența arată că reformele funcționează, iar condițiile favorabile actuale oferă un mediu potrivit. Multe reforme nu au costuri financiare semnificative. Prin menținerea costurilor economice pe termen scurt la un nivel scăzut și distribuirea lor în mod echitabil se poate consolida eficiența reformelor și sprijinul public pentru acestea. Este nevoie, de asemenea, ca planificarea și prezentarea măsurilor să fie bine gândite. De exemplu, anumite reforme ale pieței muncii și ale pieței produselor pot avea costuri pe termen scurt și beneficii pe termen lung și tind să își consolideze reciproc impactul. În plus, ele pot fi sprijinite prin reforme vizând îmbunătățirea calității și a componenței finanțelor publice și, în unele state membre, prin utilizarea marjei de manevră bugetară disponibile. În general, costul politic al realizării reformelor tinde să fie mai scăzut în perioadele economice favorabile. Acesta este, așadar, încă un motiv puternic ca să nu se piardă oportunitatea oferită de situația economică actuală.

Reformele necesită o pregătire solidă, precum și capacități administrative și tehnice adecvate. Reformele pentru consolidarea capacității, eficienței și calității administrative permit realizarea altor reforme. Reformele administrațiilor publice au costuri limitate pe termen scurt și pot fi eficace în orice moment al ciclului economic. Acestea pot sprijini alte

reforme bine concepute care au beneficii importante în materie de încredere, inclusiv pe termen scurt. Sensibilizarea cu privire la beneficii, găsirea unui numitor comun în contextul unor interese divergente ale părților implicate și plasarea accentului pe binele comun sunt facilitate de o activitate de pregătire solidă realizată de către o administrație adecvată. Realizarea în timp util a unor reforme poate depinde de existența anumitor condiții juridice și tehnice (informatice, de exemplu) adecvate. Trebuie definite obiective realizabile și măsurabile ale reformelor, iar rezultatele obținute trebuie monitorizate și comunicate. Programul Comisiei de sprijin pentru reforme structurale oferă o asistență tehnică substanțială statelor membre pentru ca acestea să asigure condițiile adecvate necesare reușitei reformelor (a se vedea secțiunea 2).

Implicarea părților interesate de la nivel național, inclusiv a partenerilor sociali, este esențială pentru realizarea unor reforme reușite și durabile. Asumarea reformelor de către părțile interesate îmbunătățește perspectivele de realizare și contribuie la obținerea de rezultate adecvate, inclusiv din punctul de vedere al echității. Deși se poate face mai mult în acest sens, statele membre au luat deja măsuri pentru o mai bună implicare a partenerilor sociali în conceperea și realizarea reformelor. Estonia, Letonia, Lituania și Slovacia au utilizat sprijinul oferit de Fondul social european pentru a consolida capacitatea partenerilor sociali de a contribui la conceperea reformelor esențiale. Guvernul francez a invitat partenerii sociali să negocieze o reformă a sistemului asigurărilor pentru șomaj. Partenerii sociali italieni au semnat un nou acord privind nivelul de reprezentare al sindicatelor. În Danemarca, un acord tripartit privind educația și formarea adulților are ca obiectiv îmbunătățirea actualizării competențelor. În Portugalia, în urma publicării Cărții verzi privind relațiile de muncă, guvernul a inițiat discuții cu partenerii sociali referitoare la măsuri de combatere a segmentării pieței muncii. În Țările de Jos, partenerii sociali sunt implicați strâns în procesul de reformă a sistemului de pensii. Unele state membre implică și organizațiile societății civile în procesul de elaborare a reformelor.

4.1 Politici fiscal-bugetare responsabile, o impozitare eficace și echitabilă, stabilitate financiară

În întreaga UE, deficitul public și datoria publică înregistrează în continuare o scădere, în principal pe fondul accelerării creșterii economice și a ratelor scăzute ale dobânzilor. În contextul unei perspective economice și mai favorabile, Comisia se așteaptă ca soldul bugetar global să se îmbunătățească și mai mult în UE, cu reduceri ulterioare ale ponderii datoriei în PIB în aproape toate statele membre în anii următori. Actualul mediu economic propice oferă posibilitatea de a consolida rezervele bugetare necesare pentru a întări reziliența la șocuri.

Guvernanța fiscal-bugetară s-a îmbunătățit în mai multe state membre; continuarea eforturilor depuse în acest sens ar permite ca finanțele publice să devină mai sustenabile și previzibile. Bulgaria și-a modificat recent Legea finanțelor publice cu scopul de a asigura respectarea deplină a cerințelor UE. În Republica Cehă, o nouă lege a responsabilității fiscal-bugetare a consolidat în mod semnificativ guvernanța fiscal-bugetară. Lituania a perfecționat aplicarea normelor sale naționale privind cheltuielile și a răspunderii pentru atingerea obiectivelor bugetare. Malta este pe cale să introducă în toate departamentele guvernamentale contabilitatea pe bază de angajamente. Toate statele membre au instituit consilii bugetare independente, cu excepția Poloniei și a Republicii Cehe; în acest din urmă stat membrii consiliului respectiv urmează să fie aprobați de Parlament. Cu toate acestea, predomină în continuare unele provocări în ceea ce privește guvernanța fiscal-bugetară națională. Autonomia financiară a instituțiilor bugetare independente ar putea fi consolidată în unele

state membre. În statele membre cu structuri constituționale federale este necesară o mai bună coordonare a planificării fiscal-bugetare la toate nivelurile administrației.

O analiză riguroasă a cheltuielilor efectuate permite cheltuirea eficientă a banilor contribuabililor. Astfel de analize pot îmbunătăți rezultatele politicilor publice și alocarea fondurilor publice în funcție de prioritățile politice, menținând totodată responsabilitatea bugetară. În multe state membre sunt în desfășurare analize ale cheltuielilor[14]. De exemplu, Spania și-a însărcinat instituția sa bugetară independentă, AIReF, să efectueze o analiză care să vizeze toate nivelurile administrației. De asemenea, sunt în curs câteva inițiative în afara zonei euro, de exemplu în Bulgaria, unde, în mai multe ministere și municipalități, se efectuează o analiză axată pe cheltuielile de întreținere și pe cele cu personalul.

Atât investițiile publice, cât și cele private trebuie să fie protejate pentru a se spori potențialul de creștere al zonei euro. În cazul cheltuielilor publice, acest obiectiv poate fi realizat printr-o structură bugetară potrivită și prin ameliorarea calității finanțelor publice. Unele state membre au adoptat planuri multianuale de stimulare a cheltuielilor cu investițiile publice. Franța a adoptat un Mare plan de investiții pentru perioada 2018-2022 cu scopul de a pregăti economia să răspundă la provocările viitoare. De asemenea, Irlanda și-a dezvoltat Planul de investiții de capital aferent perioadei 2018-2021, pentru a elimina blocajele la nivelul infrastructurii cauzate de reducerea investițiilor publice ca urmare a crizei în domenii precum locuințele, transporturile și infrastructura de alimentare cu apă. Germania a înregistrat progrese în ceea ce privește eliminarea constrângerilor legate de capacitate și de planificare ce afectează investițiile în infrastructură din anumite sectoare, cum ar fi transporturile. Ar trebui continuate eforturile de mobilizare a investițiilor private, inclusiv prin intermediul parteneriatelor de tip public-privat.

Sunt necesare reforme ale sistemelor de sănătate și ale sistemelor de pensii pentru a menține viabilitatea, accesibilitatea și calitatea sistemelor respective, asigurându-se totodată caracterul lor adecvat. Ca urmare a creșterii mai rapide a grupurilor de populație în vârstă de peste 60 de ani și a progresului tehnologic în materie de asistență medicală, sistemul de sănătate și pensiile se numără printre sectoarele de cheltuieli publice cele mai mari și cu creșterea cea mai accentuată. Plățile informale efectuate pentru a obține un tratament și un acces diferențiat la asistența medicală sunt în continuare o problemă în unele state membre și au consecințe negative importante pentru accesul universal la asistența medicală și viabilitatea acesteia. Deși, în ultimii ani, majoritatea statelor membre au luat măsuri în domeniile pensiilor și sistemelor de sănătate, progresele de la un an la altul par să fie mai degrabă modeste. În Slovacia raportul cost-eficacitate al sistemului de sănătate este în curs de îmbunătățire, inclusiv prin punerea în aplicare a proiectului de utilizare optimă a resurselor, care pare să fi generat o serie de schimbări pozitive și concrete ce permit realizarea de economii. Danemarca a adoptat noi măsuri prin care descurajează recurgerea la regimul de pensionare anticipată în favoarea unei pensionări mai târzii, iar Lituania și Portugalia, la rândul lor, au întreprins reforme pentru a limita impactul negativ al anumitor aspecte ale sistemelor lor de pensii asupra sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice. Aceste bune practici ar trebui să fie aplicate pe scară mai largă pentru a menține sustenabilitatea finanțelor publice și a garanta astfel dreptul cetățenilor la asistență medicală și pensii, inclusiv în interesul echității între generații.

[14] Sursa: Nota Comisiei din iunie 2017 adresată Eurogrupului, elaborată pe baza unui sondaj realizat în rândul statelor membre ale zonei euro,
http://www.consilium.europa.eu/media/23582/eg-15-june-2017_note-on-spending-reviews.pdf

Regimurile fiscale echitabile și favorabile creșterii pot sprijini investițiile private, pot îmbunătăți mediul de afaceri, pot stimula ocuparea forței de muncă, pot reduce inegalitățile și pot contribui la o economie rezilientă din punctul de vedere al mediului. Belgia pune treptat în aplicare o reorientare fiscală pentru a reduce povara fiscalității asupra lucrătorilor. În Franța, creditul fiscal pentru ocuparea forței de muncă și competitivitate se va transforma în reduceri permanente ale contribuțiilor angajatorilor la asigurările sociale și va fi însoțit de o reducere suplimentară în cazul salariilor celor mai mici. Letonia și Ungaria și-au redus ușor sarcina fiscală relativ ridicată asupra costului forței de muncă aplicată în cazul persoanelor cu venituri scăzute. În Suedia, măsurile fiscale sprijină o economie mai ecologică și mai sustenabilă.

Planificarea fiscală agresivă generează pierderi semnificative pentru contribuabilii europeni; transpunerea legislației UE va contribui la reducerea acestor practici. Pierderile de venituri cauzate de transferul profiturilor numai în interiorul UE sunt estimate la 50-70 de miliarde EUR. Planificarea fiscală agresivă distorsionează condițiile de concurență dintre întreprinderi și deviază în mod injust resurse ce ar putea fi alocate obiectivelor de cheltuieli ale guvernelor. Abuzurile fiscale pot fi împiedicate prin consolidarea legislației fiscale naționale, prin creșterea transparenței și prin cooperarea între guverne. Belgia, Ciprul, Malta și Țările de Jos modifică în prezent aspecte ale regimurilor lor fiscale care au facilitat planificarea fiscală agresivă. În Irlanda, recomandările unei analize independente a codului privind impozitul pe profit fac obiectul unei consultări publice. Statele membre au obligația de a transpune în legislația lor națională dispozițiile Directivei împotriva evitării obligațiilor fiscale (ATAD) până la sfârșitul anului 2018.

Măsurile întreprinse pentru consolidarea sectorului bancar și combaterea nivelurilor ridicate de credite neperformante dau roade și trebuie să fie intensificate și mai mult. În iulie 2017, Consiliul a convenit un plan de acțiune al UE pentru a reduce stocurile de credite neperformante din sectorul bancar și pentru a preveni apariția lor în viitor[15]. Acțiunile referitoare la supravegherea bancară, reforma cadrelor de insolvență și de recuperare a datoriilor, dezvoltarea piețelor secundare pentru activele neperformante și restructurarea sectorului bancar trebuie să fie continuate cu fermitate, pentru a îmbunătăți rentabilitatea băncilor, transmiterea politicii monetare și finanțarea activității economice. Eforturile Italiei, care constau în special în instituirea unui sistem de securitizare pentru creditele neperformante, dau roade. Banca Sloveniei a emis un set de instrumente pentru prevenirea, identificarea și gestionarea creditelor neperformante. Irlanda și Croația au promovat, de asemenea, eliminarea creditelor neperformante, de exemplu prin modificări ale normelor fiscale. Cu toate acestea, nivelul creditelor neperformante rămâne ridicat în unele state membre și diminuează mai ales profitabilitatea băncilor mai mici.

4.2 Piețe ale muncii, sisteme de educație și politici sociale reziliente și incluzive

Deși rata de ocupare a forței de muncă în Europa este în prezent cea mai mare înregistrată vreodată, iar sărăcia și excluziunea socială au început să scadă, există încă provocări importante. Rata șomajului și numărul de persoane expuse riscului de sărăcie sunt în continuare prea ridicate, ceea ce înseamnă că redresarea nu este resimțită încă de toate segmentele societății și ale economiei. Pe lângă necesitatea de a depăși povara trecutului,

[15] A se vedea concluziile Consiliului privind Planul de acțiune pentru abordarea creditelor neperformante în Europa din 11.7.2017 și Comunicarea Comisiei intitulată „Primul raport privind progresele înregistrate cu privire la reducerea creditelor neperformante în Europa”, COM(2018) 37 final.

piețele muncii și sistemele sociale și de educație trebuie să se adapteze pentru a face față provocărilor generate de globalizare și de progresul tehnologic.

Sistemele de protecție socială sustenabile și incluzive sunt esențiale pentru atenuarea impactului produs de șocurile economice. În concordanță cu principiile Pilonului european al drepturilor sociale, toți lucrătorii ar trebui să aibă acces la protecție socială, indiferent de tipul și durata raportului lor de muncă. Cu toate acestea, mobilitatea în creștere a forței de muncă și noile forme de încadrare în muncă reprezintă tendințe cu care sistemele de protecție socială nu reușesc întru totul să țină pasul. Danemarca, Franța, Italia, Polonia și Portugalia au început reforme în acest domeniu, cum ar fi extinderea aplicării drepturilor sociale și a indemnizațiilor de șomaj și la persoanele care au contracte atipice și la cele care desfășoară o activitate independentă. În Portugalia, printre reforme se numără planuri de a consolida activarea capacității beneficiarilor, de exemplu prin îmbunătățirea cooperării dintre serviciile de ocupare a forței de muncă și cele sociale. Belgia a decis să acorde sprijin suplimentar pentru acumularea de drepturi la pensie lucrătorilor care desfășoară o activitate independentă și să reducă plafonul contribuțiilor la asigurările sociale pentru acest tip de lucrători la începutul activității lor. În Suedia, pe lângă sistemul obligatoriu al asigurărilor pentru șomaj, lucrătorii care desfășoară o activitate independentă pot alege și o indemnizație suplimentară subvenționată de stat. Franța a anunțat o reformă a sistemului de indemnizații de șomaj menită să încurajeze întreprinderile să utilizeze contracte de muncă pe perioade mai lungi.

Caseta 1 – Plase de siguranță socială sustenabile, adecvate și eficace în Europa

În Pilonul european al drepturilor sociale, mai multe principii, în special principiile 12 și 14[16], subliniază importanța unei protecții sociale adecvate. O asemenea protecție, care cuprinde pensii pentru limită de vârstă, asistență medicală, indemnizații de șomaj și asistență socială, este crucială pentru atenuarea lipsurilor pe care cetățenii și familiile lor le resimt atunci când se confruntă cu pierderea locului de muncă sau alte dificultăți. Într-o lume care se transformă rapid ca urmare a îmbătrânirii populației, a progresului tehnologic și a globalizării, este deosebit de important ca oamenii să fie sprijiniți în cursul tranziției lor profesionale și să fie ajutați să valorifice pe deplin oportunitățile și să facă față provocărilor generate de evoluția accelerată a economiei. La scară mai largă, o protecție socială adecvată și eficace este esențială pentru o economie prosperă și piețe ale muncii funcționale, care să creeze locuri de muncă de calitate și o creștere durabilă. Sustenabilitatea bugetară pe termen lung a sistemelor de protecție socială poate fi asigurată numai dacă partajarea riscurilor, inerentă protecției sociale, este larg răspândită.

Multe state membre își modernizează sistemele de protecție socială, prin îmbunătățirea acoperirii și a adecvării prestațiilor și serviciilor, în special pentru lucrătorii cu contracte atipice, precum și prin încurajarea activă a participării pe piața muncii. Mai multe state membre, cum ar fi Italia, Danemarca, Letonia, Portugalia și Franța, au extins anul trecut acoperirea protecției sociale pentru lucrătorii care desfășoară o activitate independentă. De asemenea, statele membre iau măsuri menite să sprijine mai activ participarea pe piața muncii, adesea punând accentul pe grupuri specifice. Slovacia pune în aplicare un plan de acțiune ambițios în sprijinul șomerilor de lungă durată, prin care se oferă servicii personalizate. În Spania s-a creat o Rețea pentru incluziune socială, ca instrument de coordonare între serviciile sociale și serviciile de ocupare a forței de muncă.

[16] Orice persoană care nu dispune de resurse suficiente are dreptul la un venit minim adecvat care să îi asigure un trai demn în toate etapele vieții și dreptul de acces efectiv la bunuri și servicii de facilitare. Pentru persoanele care pot lucra, venitul minim ar trebui să fie combinat cu stimulente în vederea (re)integrării pe piața muncii.

Cu toate acestea, la nivel global este necesară o abordare mai cuprinzătoare și mai coerentă pentru a aborda provocările comune cu care se confruntă statele membre. Numărul mare de locuri de muncă create în ultimii ani a contribuit deja în acest sens. Deși ocuparea unui loc de muncă rămâne cea mai bună asigurare împotriva sărăciei, aproape 10 % dintre lucrători sunt clasificați drept „lucrători săraci”, iar acest procent este în ușoară creștere în contextul unor piețe ale muncii în schimbare.

În cele din urmă, dar nu mai puțin important, gravitatea și persistența sărăciei sunt în creștere în unele state membre, ceea ce indică lacune în ceea ce privește conceperea și punerea în aplicare a protecției sociale. De exemplu, Italia a introdus un sistem de sprijin pentru venitul minim universal în martie 2017, iar prin Legea bugetului pe 2018 s-au alocat în mod structural resurse suplimentare. Portugalia a adus modificări importante sistemului de venit minim pentru a-și consolida capacitatea de a integra și a proteja oamenii care trăiesc în condiții de sărăcie, fără discriminare pe motiv de cetățenie. Totuși, deși asistența socială este necesară pentru a se asigura că toți cei care nu dispun de resurse suficiente pot trăi o viață demnă, aceasta ar trebui să fie o soluție de ultimă instanță, care să sprijine oamenii și să le permită să redobândească un rol activ în societate. O mai bună concepere a regimurilor fiscale și de prestații sociale, promovarea egalității de șanse în educație și formare, asigurarea accesului la servicii sociale și la asistență medicală de calitate și promovarea egalității de gen pot contribui la reducerea inegalităților și a sărăciei, precum și la evitarea transmiterii acestora de la o generație la alta.

Apariția unor noi forme de muncă impune adaptarea instituțiilor pieței muncii. Flexibilitatea necesară pentru a răspunde cererii în schimbare de forță de muncă trebuie să fie echilibrată cu nevoia de securitate a lucrătorilor și a familiilor acestora, astfel încât să se evite segmentarea pieței muncii. De exemplu, Lituania a introdus o reformă cuprinzătoare a Codului muncii, prin care se simplifică normele privind încetarea contractului de muncă, se reduce durata maximă a contractelor pe durată determinată, se majorează indemnizațiile de șomaj și se încurajează negocierea colectivă.

Îmbătrânirea populației implică o scădere a ofertei de forță de muncă, ceea ce pune presiune asupra populației active pentru a asigura viabilitatea și adecvarea sistemelor de pensii. În următorii câțiva ani, se vor pensiona foarte mulți lucrători. În această perspectivă, este esențial să se consolideze participarea pe piața muncii și productivitatea. Există un potențial semnificativ de sporire a ratei de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor, al lucrătorilor în vârstă, al lucrătorilor slab calificați, al persoanelor cu handicap și al persoanelor provenite dintr-un context de migrație. Încadrarea în muncă a persoanelor din aceste grupuri trebuie să fie facilitată, inclusiv prin reducerea factorilor de descurajare a muncii, prin oferirea de educație și formare adaptate, prin permiterea unei organizări flexibile a timpului de lucru și prin asigurarea accesului la servicii de asistență medicală, de îngrijire a copiilor și la alte servicii de îngrijire de calitate și la prețuri accesibile. Măsuri de promovare a unei organizări flexibile a timpului de lucru sau a accesului la servicii de îngrijire au fost luate, printre altele, de Republica Cehă, Luxemburg, România și Slovacia. Germania și Austria promovează prelungirea vieții profesionale, oferindu-le lucrătorilor în vârstă o tranziție flexibilă spre pensionare. Mai multe țări, printre care Germania, Danemarca, Finlanda și Suedia, au luat măsuri pentru a promova integrarea pe piața muncii a persoanelor provenite dintr-un context de migrație.

Competențelor lucrătorilor ar trebui să fie actualizate în funcție de necesitățile pieței muncii pe toată durata vieții lor profesionale. Competențele de bază ale tinerilor europeni s-au redus în mai multe state membre, iar accesul la educație este adesea inegal. Sistemele de educație trebuie să fie modernizate în continuare, să fie aliniate la necesitățile pieței muncii și să fie mai accesibile grupurilor defavorizate, pentru ca fiecare individ să poată deveni un cetățean activ, care își valorifică la maximum potențialul profesional. Trebuie să se depună eforturi pe scară largă de modernizare a sistemelor de educație în toate stadiile, pentru a oferi perspective tinerilor și vârstnicilor deopotrivă. Împreună cu un proces continuu de perfecționare și de recalificare profesională, s-ar preveni astfel lipsa de personal calificat și necorelările care afectează mai ales întreprinderile mici și mijlocii. Unele state membre au început să abordeze această provocare. În Irlanda, cheltuielile publice pentru educație revin la nivelul dinaintea crizei, iar sistemul de educație este în curs de consolidare. În Danemarca, se întreprind reforme ample ale educației menite să îmbunătățească rezultatele școlare și să ridice standardele academice. Croația desfășoară un proiect-pilot privind transformarea digitală a școlilor. În plus față de măsurile anterioare luate în ultimii ani, Portugalia a introdus recent un program de consolidare a competențelor și a calificărilor populației adulte.

Caseta 2 – Sporirea autonomiei lucrătorilor prin îmbunătățirea competențelor în Europa

În Pilonul european al drepturilor sociale, mai multe principii, în special principiul 1[17], subliniază importanța accesului la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții. Europa depinde în mod decisiv de competențele forței sale de muncă. Educația și formarea profesională generează creștere economică, creează locuri de muncă și asigură reziliența. Europa este în grafic în vederea atingerii obiectivelor fixate pentru 2020, atât în ceea ce privește părăsirea timpurie a școlii, cât și creșterea proporției de absolvenți ai învățământului terțiar, iar statele membre iau măsuri de modernizare a sistemelor lor de educație și formare pentru a combate și nivelul scăzut al competențelor de bază, a îmbunătăți relevanța pe piața muncii a educației și formării profesionale și a învățământului superior, a extinde și a spori calitatea uceniciilor și a valida competențele dobândite în afara sistemului formal. În conformitate cu Recomandarea Consiliului privind parcursurile de actualizare a competențelor, statele membre ar trebui să prezinte măsuri corespunzătoare până la jumătatea anului 2018; Comisia sugerează ca acest lucru să se realizeze în cadrul programelor naționale de reformă așteptate în această primăvară și le va analiza în cadrul procedurilor de raportare existente[18].

Cu toate acestea, persistă numeroase provocări. Angajatorilor le este greu să găsească persoane cu competențele potrivite. Persoanele cu competențe sau cu calificări scăzute sunt expuse riscului de șomaj, sărăcie, sănătate mai precară, excluziune socială și lipsă de participare democratică. Numai jumătate dintre ele lucrează, față de 80 % dintre persoanele înalt calificate, punând astfel presiune asupra ofertei de forță de muncă și a productivității. Proveniența din medii socioeconomice defavorizate rămâne cel mai important factor asociat cu un nivel de educație scăzut. Schimbările tehnologice și îmbătrânirea populației necesită investiții în recalificarea și perfecționarea profesională, dar numai unul din zece adulți profită de oportunitățile de învățare și mulți nu dezvoltă competențele necesare pentru a beneficia de transformarea digitală. Acesta este motivul pentru care primul principiu al Pilonului european al drepturilor sociale promovează accesul la educație și formare de înaltă calitate în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, în așa fel încât cetățenii să poată participa pe deplin în societate.

[17] Orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii și de înaltă calitate pentru a dobândi și a menține competențe care îi permit să participe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața forței de muncă.

[18] Recomandarea Consiliului din 19 decembrie 2016 privind parcursurile de actualizare a competențelor: noi oportunități pentru adulți (JO C 484, 24.12.2016).

Punerea integrală în aplicare a Noii agende pentru competențe, lansată în 2016, este esențială pentru respectarea acestui principiu. Cele zece acțiuni prevăzute în agendă abordează principalele provocări prin promovarea dobândirii de competențe de bază de către adulții slab calificați (inițiativa „Parcursuri de actualizare a competențelor”), stimularea investițiilor în competențele digitale (Coaliții naționale pentru competențe și locuri de muncă în sectorul digital), reducerea discrepanțelor dintre competențele predate și cele care sunt necesare în sectorul serviciilor și industria prelucrătoare (Planul de cooperare sectorială în materie de competențe), îmbunătățirea gradului de transparență al competențelor și calificărilor (Cadrul european al calificărilor, Europass), modernizarea educației și formării profesionale și sporirea atractivității acesteia, abordarea „exodului de creiere” în întreaga UE, precum și consolidarea competențelor-cheie ale cetățenilor europeni. Comisia va continua colaborarea cu OCDE în 2018 pentru a sprijini strategiile în materie de competențe din statele membre vizate, precum și în legătură cu diverse acțiuni axate pe educația și formarea profesională în vederea satisfacerii nevoilor concrete de competențe de pe piața muncii. În noiembrie 2017, Comisia a prezentat perspectiva instituirii unui Spațiu european al educației, în care cooperarea transfrontalieră consolidată și mobilitatea sporită vor contribui la creșterea calității procesului de predare și de învățare, îmbunătățind competențele tinerilor și șansele lor de a-și găsi un loc de muncă. De asemenea, la 17 ianuarie 2018, Comisia a prezentat un plan de acțiune privind educația digitală.

4.3 Investiții de calitate, productivitate sporită, competitivitate

Pe fondul unor condiții de finanțare favorabile și al unei percepții generale pozitive asupra economiei, parțial datorită eliminării barierelor din calea investițiilor, acestea au început să crească. Datorită scăderii gradului de incertitudine și a presiunilor privind reducerea gradului de îndatorare a întreprinderilor, condițiilor de finanțare favorabile și perspectivei mai bune a cererii agregate, condițiile pentru investiții s-au îmbunătățit în ultima vreme. În același timp, investițiile totale și investițiile publice în special reprezintă totuși o proporție relativ scăzută din PIB. De la un nivel scăzut, investițiile în active necorporale sunt acum în creștere.

În conformitate cu Planul de investiții pentru Europa, barierele structurale din calea investițiilor sunt în curs de eliminare. „Al treilea pilon” al Planului de investiții promovează eliminarea barierelor din calea investițiilor și asigurarea unui mediu mai previzibil în materie de reglementare pentru a menține Europa atractivă pentru investiții. Pentru a spori competitivitatea economiilor europene, este crucial ca reformele privind piețele de produse și reformele care promovează inovarea să fie consolidate. Deși au scăzut în ultima vreme, costurile ridicate ale sarcinilor normative și administrative pun presiune asupra mediului de afaceri. Printre deficiențele instituționale care trebuie abordate se numără ineficiențele din administrația publică, sarcinile impuse de reglementare, corupția, precum și dificultățile întâlnite la nivelul statului de drept și al eficacității sistemelor de justiție. Concurența din sectorul serviciilor continuă să se îmbunătățească, permițând valorificarea avantajelor digitalizării și aducând cu sine lanțuri valorice mai eficiente, mai multe posibilități de alegere și prețuri mai mici. Finlanda, în special, a făcut progrese semnificative în ceea ce privește ameliorarea cadrului de reglementare și reducerea sarcinii administrative pentru a îmbunătăți și mai mult concurența din sectorul serviciilor, inclusiv progrese cu privire la cadrul de reglementare a prestatorilor de servicii din economia colaborativă. În Slovacia s-a adoptat un pachet de măsuri menite să îmbunătățească mediul de afaceri și să stimuleze investițiile; aceste măsuri vor fi puse în aplicare până în 2019. La rândul său, Franța a acționat prin reducerea sarcinii fiscale ridicate asupra întreprinderilor.

Capacitatea administrativă deficientă se adaugă la carențele mediului de afaceri. Cadrul privind achizițiile publice este în curs de îmbunătățire în Spania, Ungaria și România. Portugalia a luat măsuri pentru ca procedurile în materie de insolvență și fiscalitate să devină mai performante și eficiente. Ciprul și Republica Cehă avansează cu implementarea serviciilor de e-guvernare, iar Slovenia a adoptat norme destinate să accelereze procedura de obținere a autorizațiilor de construcție și să sporească securitatea juridică a investitorilor, oferind astfel mai multe stimulente pentru investiții.

Corupția rămâne un obstacol în calea creșterii economice în unele părți ale Europei, creând un mediu incert pentru întreprinderi, încetinind procesele administrative și impunând costuri suplimentare societății și economiei. 37 % dintre întreprinderile din UE menționează corupția ca problemă atunci când fac afaceri, aceasta fiind deosebit de acută în unele state membre[19]. La nivel național, s-au luat o serie de măsuri pentru a soluționa aceste probleme. Italia a făcut eforturi pentru a-și îmbunătăți administrația publică și a adoptat acte legislative importante în materie de combatere a corupției. Spania a înregistrat, de asemenea, progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a cadrului de transparență și de combatere a corupției. Atât în Lituania, cât și în Italia s-a adoptat o nouă legislație privind protecția denunțătorilor, iar acest tip de norme sunt în curs de examinare și în alte state membre.

Accesul la finanțare, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii, se îmbunătățește treptat în întreaga Europă. Finanțarea din alte surse decât băncile joacă un rol major pentru start-up-uri și pentru extinderea întreprinderilor de succes. Finanțarea prin capital de risc și finanțarea pentru extindere sunt abia în curs de apariție în țările mai mici sau chiar în afara centrelor financiare în țările mai mari. Acțiunile întreprinse de Portugalia pentru a îmbunătăți accesul la capital, cum ar fi introducerea de noi instrumente financiare, reprezintă un bun exemplu de sprijinire a acestor eforturi. În aceeași ordine de idei, Slovenia oferă IMM-urilor noi măsuri financiare pentru a îmbunătăți accesul acestora la surse de finanțare alternative. Ciprul pune în aplicare un plan de acțiune pentru creștere economică, inclusiv un cadru menit să atragă și să faciliteze investițiile la scară largă.

Exemple pozitive de sprijinire a creșterii productivității care trebuie urmate. Diverse state membre au luat măsuri încurajatoare pentru a răspunde unor provocări care, cel puțin într-o anumită măsură, le sunt specifice. Luxemburgul și-a consolidat diversificarea economiei, inclusiv prin eliminarea barierelor din calea investițiilor și a inovării. În Belgia, numeroase activități stimulează investițiile în capitalul de cunoștințe, în special prin măsuri care să sporească adoptarea tehnologiilor digitale și diseminarea inovării. Spania a luat primele măsuri pentru îmbunătățirea guvernanței sistemului său de cercetare și de inovare. Danemarca a introdus un program de creștere a productivității și de îmbunătățire a mediului de afaceri, iar Polonia și Letonia au adoptat reduceri fiscale pentru a încuraja investițiile. În Germania, o rețea de centre de competențe sprijină digitalizarea întreprinderilor mici și mijlocii, iar o serie de „centre digitale” facilitează cooperarea dintre start-up-uri, IMM-uri, industrie, lumea științifică și administrație. Pentru a sprijini ecosistemul start-up-urilor, guvernul estonian a introdus un nou program de vize pentru antreprenorii din afara UE care doresc să înființeze un start-up în Estonia. În Țările de Jos, mai multe măsuri promovează adoptarea economiei circulare, inclusiv prin intermediul achizițiilor publice.

[19] Toate statele membre fac obiectul unei evaluări permanente a peisajului lor politic general de combatere a corupției și a eforturilor pe care le depun în acest sens. Comisia a analizat principalele provocări în rapoartele de țară ale mai multor state membre în care există riscuri deosebit de grave și lacune care împiedică investițiile, alocarea eficientă a resurselor, performanța și creșterea economică.

5. ETAPELE URMĂTOARE

Semestrul european oferă ocazia unui dialog constant între Comisie, statele membre, partenerii sociali și părțile interesate, la toate nivelurile, de-a lungul întregului an. Rapoartele de țară publicate astăzi se bazează pe schimburile aprofundate derulate cu guvernele, cu autoritățile naționale și cu părțile interesate, atât la nivel tehnic, cât și politic, inclusiv cu ocazia reuniunilor bilaterale la nivel înalt care au avut loc în decembrie 2017. Constatările acestora vor fi prezentate în cadrul reprezentanților Comisiei din capitalele statelor membre și vor fi discutate și în cursul reuniunilor bilaterale. Vicepreședinții Comisiei și comisarii vor efectua vizite în statele membre pentru a afla opiniile partenerilor sociali, ale parlamentelor, ale guvernelor și ale altor părți interesate cu privire la analiza prezentată în rapoartele de țară. Comisia va discuta sinteza constatărilor din rapoartele de țară cu Parlamentul European.

În următoarea etapă, statele membre, având în vedere provocările identificate, trebuie să își prezinte prioritățile economice și sociale în programele lor naționale de reformă până la jumătatea lunii aprilie. Pentru a oferi un răspuns adecvat și sustenabil la provocările identificate, Comisia recomandă ca aceste programe să fie elaborate cu sprijinul tuturor părților interesate principale, cum ar fi partenerii sociali, autoritățile locale și regionale și organizațiile societății civile, după caz.

APENDICELE 1 – SUPRAVEGHEREA INTEGRATĂ A DEZECHILIBRELOR MACROECONOMICE ȘI BUGETARE

	Procedura privind dezechilibrele macroeconomice (PDM)[20]	**Pactul de stabilitate și de creștere (OTM: obiectivul pe termen mediu/PDE: procedura aplicabilă deficitelor excesive)**	**Observații**
AT		Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria[21]	
BE		Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
BG	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM depășit	
CY	Dezechilibre excesive	Componenta preventivă OTM realizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
CZ		Componenta preventivă OTM depășit	
DE	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM depășit; face obiectul regulii privind datoria	
DK		Componenta preventivă OTM realizat	
EE		Componenta preventivă OTM încă nerealizat	
EL			Face obiectul unui program special de asistență financiară
IE	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM realizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
ES	Dezechilibre	Componenta corectivă Deficit excesiv, termen-limită pentru corectare: 2018	
FR	Dezechilibre	Componenta corectivă Deficit excesiv, termen-limită pentru corectare: 2017 OTM încă nerealizat; face obiectul	

[20] Atât plasarea în categoria „dezechilibre”, cât și cea în categoria „dezechilibre excesive” implică o monitorizare specifică, ce trebuie adaptată în funcție de gravitatea provocărilor.

[21] Regula privind datoria: În cazul în care ponderea datoriei în PIB depășește valoarea de referință de 60 %, statul membru în cauză va fi plasat în procedura aplicabilă deficitelor excesive, după luarea în considerare a tuturor factorilor relevanți și a impactului ciclului economic, dacă diferența dintre nivelul datoriei sale și valoarea de referință de 60 % nu este redusă cu 1/20 pe an (în medie pe durata a trei ani). Regula tranzitorie privind datoria: fiecărui stat membru care face obiectul procedurii aplicabile deficitelor excesive i se acordă, după corectarea deficitului excesiv, o perioadă de trei ani pentru a respecta regula privind datoria. Acest lucru nu înseamnă că regula privind datoria nu se aplică deloc în perioada respectivă, statele membre trebuind să facă progrese suficiente pentru respectarea regulii în timpul acestei perioade de tranziție. În cazul în care progresele înregistrate pentru respectarea criteriului de referință privind datoria în perioada de tranziție sunt evaluate ca fiind negative, se poate deschide o procedură aplicabilă deficitelor excesive.

		regulii tranzitorii privind datoria[22]	
HR	Dezechilibre excesive	Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
HU		Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
IT	Dezechilibre excesive	Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
LT		Componenta preventivă OTM realizat	
LU		Componenta preventivă OTM depăşit	
LV		Componenta preventivă OTM încă nerealizat	
MT		Componenta preventivă OTM realizat	
NL	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM depăşit	
PL		Componenta preventivă OTM încă nerealizat	
PT	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
SI		Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
SE	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM depăşit	
SK		Componenta preventivă OTM încă nerealizat	
RO		Componenta preventivă Face obiectul procedurii aplicabile abaterilor semnificative	
FI		Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
UK		Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	

(*) Recomandările formulate în baza pachetului legislativ „2-pack" (Regulamentul nr. 473/2013) în ceea ce privește măsurile care trebuie adoptate pentru a asigura corectarea la timp a deficitului public excesiv se referă numai la statele membre din zona euro.

[22] Condiționată de abrogarea deciziei privind PDE pe baza datelor validate privind rezultatele bugetare pentru exercițiul 2017.

APENDICELE 2 – PROGRESE ÎN DIRECȚIA ÎNDEPLINIRII OBIECTIVELOR STRATEGIEI EUROPA 2020

Obiectivele Strategiei Europa 2020 pentru UE	Date din 2010	Cele mai recente date disponibile	În 2020, pe baza tendințelor recente
1. Creșterea la cel puțin 75 % a ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani	68,6 %	72,3 % (T3-2017)	Atingerea obiectivului este probabilă
2. Creșterea la 3 % din PIB a investițiilor cumulate ale sectoarelor public și privat în C&D	1,93 %	2,03 % (2016)	Atingerea obiectivului este improbabilă
3a. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20 % față de nivelurile din 1990	Reducere de 14 %	Reducere de 23 % (2016)	Atingerea obiectivului este probabilă
3b. Creșterea la 20 % a ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final de energie	12,5 %	17,04 % (2016)	Atingerea obiectivului este probabilă
3c. Urmărirea unei creșteri a eficienței energetice cu 20 %	5,7 % (pentru consumul de energie primară)	16,0 % (2016) (pentru consumul de energie primară)	Atingerea obiectivului este probabilă
4a. Reducerea ratelor de părăsire timpurie a școlii la mai puțin de 10 %	13,9 %	10,7 % (2016)	Atingerea obiectivului este probabilă
4b. Creșterea la cel puțin 40 % a proporției absolvenților de învățământ terțiar în rândul populației cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani	33,8 %	39,1 % (2016)	Atingerea obiectivului este probabilă
5. Scăderea cu cel puțin 20 de milioane a numărului de persoane expuse riscului de sărăcie și excluziune socială	Creștere de 0,5 milioane (comparativ cu anul de referință 2008)	Creștere de 1 milion (comparativ cu anul de referință 2008)	Atingerea obiectivului este improbabilă

APENDICELE 3 – CONSTATĂRILE BILANȚURILOR APROFUNDATE PENTRU FIECARE STAT MEMBRU

Bulgaria se confruntă cu dezechilibre. Vulnerabilitățile din sectorul financiar sunt cuplate cu un grad ridicat de îndatorare și credite neperformante ale societăților comerciale în contextul unei ajustări incomplete a pieței muncii. Între timp, poziția externă netă s-a îmbunătățit, în special datorită excedentului de cont curent. Autoritățile au făcut progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor formulate în urma evaluării calității activelor și a bilanțurilor, dar problemele moștenite din trecut legate de nivelul slab de guvernanță, de calitatea activelor și de control nu au fost încă soluționate pe deplin. Creșterea economică solidă a sprijinit reducerea continuă a gradului de îndatorare din sectorul privat și scăderea în continuare a ponderii creditelor neperformante, dar în sectorul întreprinderilor, stocurile de credite neperformante sunt în continuare ridicate. Ameliorarea condițiilor de pe piața muncii a continuat, în ciuda problemelor structurale persistente, cum ar fi proporția ridicată a tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare, deficitele de forță de muncă și necorelarea competențelor. S-au luat unele măsuri pentru a aborda principalele surse de dezechilibre, dar sunt necesare progrese suplimentare pentru a remedia vulnerabilitățile rămase în sectorul financiar, inclusiv îmbunătățirea în continuare a supravegherii sectorului bancar și a celui nebancar, tratarea activelor greu de evaluat și supravegherea la nivel de grup, precum și finalizarea reformei cadrului în materie de insolvență.

Croația se confruntă cu dezechilibre excesive. Vulnerabilitățile sunt legate de nivelurile ridicate ale datoriei publice, private și externe, care sunt denominate în cea mai mare parte în monedă străină, pe fondul ritmului lent al creșterii economice potențiale. Cu toate acestea, creșterea actuală, situată peste potențialul estimat, facilitează reducerea dezechilibrelor legate de stocuri: ratele datoriei publice, private și externe scad într-un ritm rapid. Poziția externă netă negativă este în continuare semnificativă, dar s-a îmbunătățit ca urmare a excedentului de cont curent. Creșterea puternică a sprijinit reducerea în continuare a datoriei, iar ritmul de reducere a gradului de îndatorare va încetini, pe măsură ce fluxurile de credite acordate gospodăriilor și întreprinderilor devin pozitive. Datoria publică a atins un nivel maxim în 2014, iar în prezent se află pe o traiectorie descendentă, determinată de creșterea puternică a PIB-ului și de reducerea deficitului global. Sectorul bancar este din ce în ce mai profitabil și stocul de credite neperformante continuă să scadă. Cu toate acestea, expunerea la riscul valutar (în principal euro) a întreprinderilor și a gospodăriilor rămâne o sursă de vulnerabilitate. Deși mediul economic continuă să se îmbunătățească, s-au înregistrat puține progrese în ceea ce privește adoptarea unor măsuri de politică menite să abordeze dezechilibrele macroeconomice, inclusiv prin sporirea potențialului de creștere, în prezent încă scăzut.

Ciprul se confruntă cu dezechilibre excesive. Ponderea foarte mare a creditelor neperformante reprezintă o povară pentru sectorul financiar, iar asupra economiei planează stocul ridicat al datoriei private, publice și externe, pe fondul creșterii potențiale slabe și al ratei șomajului care, deși în scădere, este încă relativ ridicată. Contul curent prezintă în continuare un deficit în creștere și nu este adecvat pentru a garanta evoluția sustenabilă a stocului important de datorii externe nete. Datoria privată este doar în ușoară scădere și, în ciuda nivelurilor foarte ridicate ale acestei datorii, se observă o relansare a fluxurilor de credit către sectorul privat. Eforturile depuse de bănci în vederea restructurării împrumuturilor, relansarea conjuncturală puternică și punerea în aplicare a reformelor anterioare au permis reducerea într-o anumită măsură a creditelor neperformante, dar stocul lor rămâne totuși la un nivel foarte ridicat. Executarea slabă a contractelor, ineficiențele din sistemul judiciar, blocajele în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației privind executarea silită și

insolvența, precum și disciplina scăzută în materie de rambursare împiedică reducerea gradului de îndatorare în sectorul privat și diminuarea creditelor neperformante. O orientare bugetară prudentă și o politică activă de administrare a datoriei au accelerat reducerea datoriei publice. Este necesară relansarea reformelor, în special pentru a contribui la reducerea datoriei publice, a îmbunătăți competitivitatea, a accelera reducerea creditelor neperformante și a spori creșterea potențială.

Franța se confruntă cu dezechilibre excesive. Vulnerabilitățile sunt generate de nivelul ridicat al datoriei publice și de dinamica slabă a competitivității, în contextul unei creșteri scăzute a productivității, care prezintă o relevanță transfrontalieră. Creșterea salarială moderată sprijină îmbunătățirile în curs în materie de competitivitate a costurilor, dar creșterea modestă a productivității frânează, în schimb, progresele. Capacitatea scăzută de adaptare a pieței muncii la evoluția cererii și ofertei, precum și anumite elemente ale mediului de afaceri afectează în continuare competitivitatea bazată pe alți factori decât costurile. Ponderea datoriei publice în PIB a crescut și mai mult în 2017, dar se preconizează că se va stabiliza în 2018 și 2019. Tendințele până acum negative s-au atenuat, condițiile economice se ameliorează, iar eforturile în materie de reformă se accelerează. Măsurile de politică anunțate și întreprinse recent pot avea efecte pozitive pe termen mediu atât la nivel național, cât și pe plan transfrontalier. S-au realizat progrese pe mai multe fronturi, inclusiv în cazul pieței muncii și al impozitării, însă inițiativele anunțate privind îmbunătățirea mediului de afaceri, educația și formarea profesională, indemnizația de șomaj și sistemele de pensii trebuie încă să se materializeze. Sunt necesare acțiuni suplimentare cu scopul de a le permite persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă un acces mai bun la piața muncii, de a simplifica fiscalitatea și de a revizui cheltuielile publice pentru a asigura sustenabilitatea finanțelor publice și a spori potențialul de creștere.

Germania se confruntă cu dezechilibre. Excedentul de cont curent care rămâne ridicat are relevanță transfrontalieră și reflectă un nivel modest al investițiilor în raport cu economisirea, atât în sectorul privat, cât și în cel public. Excedentul, înregistrat în mare parte cu țări din afara UE, s-a redus ușor începând din 2016 și se preconizează că va scădea treptat ca urmare a creșterii cererii interne în anii următori, dar, în perioada vizată de previziuni, va rămâne totodată la niveluri nemaiîntâlnit de ridicate. Deși în prezent există o tendință de creștere bazată mai mult pe cererea internă, atât consumul, cât și investițiile rămân la un nivel scăzut ca pondere în PIB în pofida condițiilor ciclice și de finanțare favorabile și a nevoilor de investiții în infrastructură pentru care există o marjă de manevră bugetară. Deși s-au luat o serie de măsuri pentru consolidarea investițiilor publice, aceste eforturi nu au determinat încă o tendință de creștere durabilă a investițiilor publice ca pondere din PIB. Progresele privind punerea în aplicare a recomandărilor în alte domenii au fost, de asemenea, limitate.

Irlanda se confruntă cu dezechilibre. Stocurile ridicate ale datoriei publice și private și ale datoriilor externe nete constituie vulnerabilități. Cu toate acestea, îmbunătățirile au fost substanțiale. Creșterea puternică a productivității din ultimii ani a implicat o competitivitate îmbunătățită și o balanță pozitivă a contului curent, care au dus la o reducere rapidă a stocului ridicat de datorii externe nete. Creșterea economică puternică sprijină în continuare reducerea gradului de îndatorare în sectorul privat, dar stocul datoriei private rămâne ridicat, deși influența semnificativă a activităților întreprinderilor multinaționale trebuie să fie luată în considerare la evaluarea datoriilor întreprinderilor, iar datoria gospodăriilor pare să fie, în linii mari, conformă cu indicatorii macroeconomici fundamentali. Se estimează că datoria publică se va menține pe o traiectorie descendentă, iar deficitul se apropie de echilibru. Prețurile locuințelor cresc într-un ritm rapid, deși creșterea a pornit probabil de la niveluri subevaluate, consolidându-se astfel și bilanțurile gospodăriilor. Băncile sunt recapitalizate în mod corespunzător, iar profitabilitatea acestora se îmbunătățește treptat. Stocul de credite

neperformante, deşi se menţine la un nivel ridicat, continuă să scadă. S-au luat măsuri de politică vizând abordarea acestor puncte vulnerabile, dar va fi nevoie de timp pentru ca unele dintre ele să producă efectele scontate.

Italia se confruntă cu dezechilibre excesive. Rata ridicată a datoriei publice şi dinamica slabă a productivităţii pe o perioadă îndelungată implică riscuri pentru viitor, cu relevanţă transfrontalieră, pe fondul unui nivel încă ridicat al creditelor neperformante şi al şomajului. Ponderea datoriei publice se va stabiliza, dar nu a intrat încă pe o traiectorie descendentă fermă, din cauza deteriorării soldului structural primar. Competitivitatea externă s-a îmbunătăţit, dar creşterea slabă a productivităţii, legată de obstacolele structurale care împiedică în continuare o alocare eficientă a factorilor de producţie în întreaga economie, creşterea accelerată a costului unitar al muncii şi inflaţia generală scăzută îngreunează recuperarea pierderilor importante în materie de competitivitate din trecut. Presiunile pieţei asupra sectorului bancar s-au diminuat, ca urmare, printre alte măsuri, a sprijinului guvernului pentru capitalizarea câtorva bănci în curs de a intra în dificultate. Stocul de credite neperformante a început abia recent să scadă şi încă afectează nevoile de capital, profiturile şi politicile de creditare ale băncilor. Dinamica reformelor a încetinit într-o oarecare măsură, dar s-au înregistrat unele progrese în ceea ce priveşte punerea în aplicare a recomandărilor. Mai multe măsuri sunt în curs de pregătire, în special în domenii precum politicile sociale şi referitoare la ocuparea forţei de muncă, justiţia civilă şi mediul de afaceri.

Ţările de Jos se confruntă cu dezechilibre. Stocul ridicat al datoriei private şi excedentul important de cont curent constituie surse de dezechilibre cu relevanţă transfrontalieră. Excedentul pronunţat de cont curent, care reflectă în principal caracteristicile structurale ale economiei şi cadrele de politică pentru societăţile nefinanciare şi se explică parţial prin presiunile legate de reducerea gradului de îndatorare, a crescut recent, dar se preconizează că va scădea uşor. Ponderea datoriei private în PIB a scăzut doar puţin câte puţin în ultimii ani, fiind sprijinită de creşterea economică. În acelaşi timp, datoria nominală a gospodăriilor este din nou în creştere, deoarece redresarea în curs a pieţei locuinţelor antrenează creşterea creanţelor ipotecare nominale. Anunţurile recente privind o serie de reforme, cum ar fi accelerarea reducerii deductibilităţii dobânzilor ipotecare şi măsurile de stimulare fiscală, ar trebui să contribuie la susţinerea cererii agregate.

Portugalia se confruntă cu dezechilibre excesive. Stocurile ridicate ale datoriei externe nete, ale datoriei publice şi private şi ponderea mare a creditelor neperformante constituie vulnerabilităţi în contextul unei creşteri scăzute a productivităţii. Pentru a asigura ajustarea datoriilor externe nete, sunt necesare o poziţie prudentă a contului curent şi menţinerea câştigurilor în materie de competitivitate. Ratele datoriei private, care se situau la niveluri ridicate, continuă să scadă, atât datorită relansării creşterii nominale, cât şi fluxurilor de credit uşor negative, iar ponderea datoriei publice în PIB ar trebui să înregistreze o evoluţie descrescătoare, pe fondul unor nevoi persistente de reducere a gradului de îndatorare. Intervenţiile din sectorul financiar au contribuit la reducerea riscurilor la adresa stabilităţii, deşi băncile continuă să fie penalizate de o profitabilitate scăzută şi un stoc ridicat de credite neperformante, care a început totuşi să se reducă. O creştere sporită a productivităţii este esenţială pentru îmbunătăţirea perspectivelor în materie de competitivitate, pentru reducerea gradului de îndatorare şi creşterea potenţială. Şomajul scade într-un ritm alert de mai mulţi ani. Există în continuare lacune în materie de politici, în special în ceea ce priveşte punerea în aplicare a măsurilor propuse pentru reducerea creditelor neperformante şi îmbunătăţirea mediului de afaceri. Adoptarea şi punerea în aplicare a mai multor planuri de reformă, care includ măsuri de combatere a segmentării pieţei muncii sau reforme bugetare structurale vizând îmbunătăţirea sustenabilităţii finanţelor publice, vor trebui să facă obiectul unei monitorizări.

Slovenia nu se confruntă cu dezechilibre. Riscurile generate de deficiențele sectorului bancar, de îndatorarea întreprinderilor și de situația bugetară pe termen scurt s-au diminuat. Datoria publică a atins un nivel record în 2015 și de atunci se află pe o traiectorie descendentă. Întreprinderile și-au redus substanțial gradul de îndatorare, ceea ce a diminuat investițiile și creșterea potențială. Cu toate acestea, investițiile se accelerează, iar afluxul de investiții străine directe s-a redresat considerabil în ultimii ani. Restructurarea sectorului bancar a coincis cu scăderea rapidă a ponderii creditelor neperformante. S-au luat măsuri de politică ce au contribuit la corectarea dezechilibrelor, însă acțiunile de sporire a sustenabilității sistemelor de pensii, de asistență medicală și de îngrijire pe termen lung rămân o prioritate-cheie.

Spania se confruntă cu dezechilibre. Stocurile ridicate ale datoriei externe și interne, atât publice, cât și private, constituie în continuare vulnerabilități în contextul unei rate ridicate a șomajului și au relevanță transfrontalieră. Reechilibrarea externă avansează datorită excedentelor de cont curent înregistrate începând din 2013. Cu toate acestea, datoriile externe nete rămân ridicate, iar Spania va trebui să înregistreze excedente de cont curent susținute pentru o perioadă lungă de timp înainte ca datoriile externe nete să ajungă la niveluri prudente. Profitând de condițiile de creștere favorabile, se înregistrează progrese și în ceea ce privește reducerea datoriei sectorului privat, dar este în continuare necesar să se reducă gradul de îndatorare. Un sector financiar mai sănătos sprijină activitatea economică, iar rata creditelor neperformante a scăzut și mai mult. În ciuda creșterii puternice a PIB-ului nominal, ponderea datoriei publice în PIB abia a început să se diminueze lent, preconizându-se că deficitele vor scădea în timp. Șomajul a continuat să scadă rapid, dar rămâne la un nivel foarte înalt, iar gradul ridicat de segmentare a pieței muncii împiedică o creștere mai rapidă a productivității muncii. Progrese în materie de politici s-au înregistrat în special între 2012 și 2015, iar recent s-au realizat doar progrese limitate în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor. Persistă o serie de provocări, în special în ceea ce privește guvernanța fiscal-bugetară, politicile active de pe piața muncii și îmbunătățirea inovării și a competențelor pentru a stimula competitivitatea care se bazează pe alți factori decât costurile.

Suedia se confruntă cu dezechilibre. Nivelurile supraevaluate ale prețurilor locuințelor, cuplate cu creșterea continuă a datoriei gospodăriilor, creează riscul unei corecții dezordonate. Datoria deja ridicată a gospodăriilor se menține pe o traiectorie ascendentă. Prețurile locuințelor cresc într-un ritm rapid și practic neîntrerupt de aproape 20 de ani. În ultimul trimestru al anului 2017 s-a înregistrat o creștere negativă. Cu toate acestea, conform indicatorilor de evaluare, prețurile locuințelor rămân foarte ridicate în raport cu indicatorii macroeconomici fundamentali. Deși băncile sunt capitalizate în mod adecvat, corecția dezordonată ar putea afecta și sectorul financiar, întrucât băncile au expuneri din ce în ce mai mari la creditele ipotecare ale gospodăriilor. Într-un astfel de caz ar putea exista efecte de propagare în țările vecine, date fiind interconexiunile financiare sistemice. Autoritățile sunt conștiente de riscurile din ce în ce mai mari și în ultimii ani s-au luat măsuri pentru a se reduce creșterea creanțelor ipotecare și a se favoriza construcția de locuințe. Cu toate acestea, măsurile de politică puse în aplicare până în prezent nu au fost suficiente pentru a remedia supraevaluarea în sectorul locuințelor, și există în continuare lacune esențiale în materie de politici, în special în ceea ce privește stimulentele fiscale pentru achiziționarea unei locuințe, precum și funcționarea ofertei de locuințe și a pieței locuințelor de închiriat.